

Till Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Med e-post: m.remissvar@regeringskansliet.se
linn.akesson@regeringskansliet.se
jerker.forssell@regeringskansliet.se

Promemoria om Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper (M2020/01079/Ke)

VK Media AB (Västerbottens Kurirens Media AB) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får anföra följande.

Sammanfattning

- VK Media AB tillstyrker förslaget om att upphäva producentansvaret för returpapper.
- VK Media AB konstaterar att regeringen redan den 23 april 2020 kommunicerat att detta ska ske.
- VK Media AB konstaterar att ett bibehållet producentansvar och den tidigare tilltänkta returpappersförordningen skulle fått katastrofala ekonomiska effekter för tidningsbranschen - med dess betydelse för samhälle, demokrati och informerade medborgare - och att det därför är av avgörande betydelse att producentansvaret upphävs.
- VK Media AB tillstyrker att promemorians förslag ska genomföras fr o m 1 januari 2022.

1. Om Medieföretaget

VK Media AB som koncern driver sajterna vk.se och folkbladet.nu, utger tidningarna Västerbottens-Kuriren, Folkbladet Västerbotten och Totalt Umeå. Vårt tryckeri Daily Print bedriver tryckning och efterbearbetning av tidningar. Vi trycker Norrlandsupplagorna av Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Dagens Industri. Nyhetsbevakningen för Västerbottens-Kuriren ges ut 6 dagar i veckan och täcker Västerbottens län med undantag för Malå, Norsjö och Skellefteå kommuner. Som enda tidning i Västerbotten har Folkbladet Västerbotten sjudagarsutgivning.

2. Regeringens beslut

VK Media AB konstaterar att en viktig utgångspunkt för miljödepartementets promemoria är det mycket tydliga besked som regeringen kommunicerade den 23 april 2020 om att "en lösning ska tas fram som innebär att producentansvaret för returpapper upphävs".

Det är alltså inte en fråga *om* - utan *hur* - ansvaret för returpappersinsamlingen, som ett led i kommunernas ansvar för omhändertagande av hushållsavfall, ska säkerställas och utformas.

3. VK Media AB och returpappersförordningen

Sedan producentansvaret för returpapper infördes har VK Media AB, tillsammans med övriga medieföretag och materialbolaget Pressretur AB, framgångsrikt utvecklat en effektiv insamlingsorganisation där materialåtervinningsgraden kan beräknas till 90,2 procent.

Insamlingsgraden är i ett europeiskt perspektiv unik. Den har dessutom varit, om inte lönsam, så åtminstone ekonomiskt försvarbar. Så är det dock inte längre. Volymerna tidningspapper går ner – signifikativt är att SCA den 25 augusti 2020 meddelade att man avvecklar produktionen av tryckpapper vid bruket i Ortviken utanför Sundsvall. Samtidigt är kostnaderna för återvinningen konstant. Och papperstidningen är alltså mycket viktig som intäktskälla och som informationskanal för de betydande mängder medborgare som av olika skäl inte vill – eller kan – gå över till digital läsning.

Vi står därför inför en förändrad situation.

Som branschorganisationen TU m fl berörda organisationer framfört i en skrivelse 2020-03-23, så är den tidigare tilltänkta returpappersförordningen med dess insamlingsmodell för returpapper ekonomiskt ogenomförbar. Den skulle, om den genomfördes, få stora negativa ekonomiska och mediepolitiska konsekvenser.

Med sjunkande insamlingsvolymerna kan inte heller den hittillsvarande ordningen upprätthållas. Redan under år 2020 beräknas verksamheten leda till ett underskott om 40 miljoner kronor.

4. Medieföretaget och covid-19

Under 2020 har coronapandemin påverkat hela vår verksamhet i stor skala. Det annonstapp vi ser och dess betydelse för formatet och därigenom kraften att utge vår journalistik leder till ekonomisk begränsning i vår redaktionella verksamhet. Reklaminvesteringarna faller med ett tapp som saknar motstycke i IRM:s mätningar av reklaminvestering på den svenska marknaden, givetvis blir påverkan stor för oss, inte enbart resultatmässigt utan även likviditetsmässigt. Prenumerationsaffärens betydelse är mycket stor för mediehuset framåt.

5. VK Media AB och mediepolitiken

I kapitel 6 i promemorian (s 25 ff) ges en beskrivning av tidningsbranschen, tidningsläsandet, användningsmönster och branschens strukturförändringar och utmaningar.

I kapitlet redovisas också på ett allmänt plan de påfrestningar som covid-19 inneburit för branschen och de statliga stödinsatser som anslagits och genomförts för att dämpa de negativa konsekvenserna för nyhetsmedierna och därmed för att säkerställa allmänhetens tillgång till information.

VK Media AB välkomnar dessa stödinsatser. Som TU – Medier i Sverige har framhållit, så är det dock särskilt viktigt att ha en helhetssyn på mediepolitiken, så att mediepolitiska insatser på ett område inte motverkas av regleringar på andra områden.

Den förut tilltänkta returpappersförordningen hade varit just en sådan kontraproduktiv reglering. Som TU m fl konstaterade i sin skrivelse till regeringen 2020-03-23 skulle den, fullt utbyggd, ha inneburit en merkostnad om 465 miljoner kronor per år för branschen.

6. Promemorians förslag

a) Upphävt producentansvar

VK Media AB betraktar, återigen, förslaget som en bekräftelse av det mycket tydliga besked som lämnades av regeringen den 23 april 2020.

Tidningsbranschen befinner sig i en utsatt situation. Samtidigt är, som det väl uttrycks i promemorian (s 30) *”en mångfald av starka och oberoende medier i hela landet en förutsättning för en stark demokrati”*.

Det kan också konstateras att ingen har ansökt om att – enligt den tilltänkta returpappersförordningen – samla in returpapper. Regeringen har därför (2020-06-25) beslutat att förlänga övergångsbestämmelserna till den nuvarande returpappersförordningen t o m utgången av december år 2021.

Utan ytterligare förändringar skulle, enligt promemorian, en konsekvens bli att fr om 1 januari 2022 *”kan inga papperstidningar ges ut i Sverige eller tidningspapper säljas på den svenska marknaden med mindre än att producenterna själva tar ansvar för att tillhandahålla ett nationellt insamlingssystem”*.

VK Media AB delar uppfattningen att alla realistiska alternativ för en framtida returpappershantering bör uppnå målsättningen att returpapper även i fortsättningen ska kunna materialåtervinnas och att den enda långsiktigt hållbara lösningen då är att upphäva producentansvaret och att låta kommunerna ansvara för insamling och återvinning av returpapperet.

Det finns, som det konstateras i promemorian (s 42), heller inga förutsättningar för att *”producenterna”* ska kunna finansiera det nuvarande insamlingssystemet och det finns därför också skäl att låta ansvaret gå över till kommunerna relativt snabbt.

VK Media AB tillstyrker därför promemorians förslag om att upphäva producentansvaret för returpapper.

a) Direktreklamen bör omfattas av det avskaffade producentansvaret

VK Media konstaterar att det torde vara en omöjlighet för avfallsinnehavarna att sortera ut reklam från annat returpapper och att det är bättre att direktreklamen sorteras in bland återvinningsbart returpapper än i den brännbara fraktionen.

Många gånger är det också svårt att skilja ut om det är frågan om direktreklam (separat försändelse) eller en bilaga till papperstidningen, och då att anse som en del av densamma.

VK Media delar därför promemorians bedömning att direktreklamen ska omfattas av det avskaffade producentansvaret.

b) Ikraftträdande

VK Media har noterat att Pressretur AB förklarat sig beredda att under en begränsad övergångsperiod och längst till utgången av år 2021 fortsatt ansvara för returpappersinsamlingen. En avgörande förutsättning är att det står helt klart att producentansvaret upphör vid samma tidpunkt.

VK Media konstaterar att alternativet skulle vara att Sverige, redan till årsskiftet 2020/21, skulle stå utan ett insamlingssystem och att Naturvårdsverket då skulle ha att överväga rättsliga åtgärder mot tidningsbranschen.

Detta vore i ett tryck- och yttrandefrihetsrättsligt perspektiv direkt uteslutet. Från demokrati- och miljösynpunkt är slutsatsen densamma.

VK Media tillstyrker därför att promemorians förslag om att de föreslagna reglerna ska börja gälla fr o m 1 januari 2022.

c) Övrigt

VK Media ansluter sig i övrigt till vad som anförs från branschorganisationen TU – Medier i Sverige och Pressretur AB i deras remissyttrande över promemorian.

2020-10-27

VK Media AB

genom tf VD och koncernchef

Marie-Louise Jarlenfors